

η
ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ως
ΕΡΓΑΛΕΙΟ

του

ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ. ΜΠΟΤΣΑΚΗΣ, Φυσικός, PhD

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Π.Δ.Ε. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

η μικροδιδασκαλία,

είναι μια:

- **μικρογραφία μαθήματος,**
- **ενδεικτική διδασκαλία,**
- **μικρή «πρόβα διδασκαλίας»,**

η μικροδιδασκαλία,

αποτελεί

μία φέτα (slice) της διδασκαλίας,

ένα μικρομάθημα.

ΠΟΥ ΣΚΟΠΟ ΈΧΕΙ:

➤ *να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό,*
να αποκτήσει ή να βελτιώσει τις διδακτικές του δεξιότητες αλλά και τις συμπεριφορές και στάσεις που συνάδουν με τον ρόλο του - πάντα μέσα στο ορισμένο κάθε φορά πλαίσιο εκπαίδευσης.

➤ *να δώσει στους εκπαιδευτικούς,*
τη δυνατότητα στο πλαίσιο ασφαλούς και «εργαστηριακού» περιβάλλοντος,

- **αφενός,** να αποκτήσουν αλλά και να τελειοποιήσουν τις παιδαγωγικές, εκπαιδευτικές, κοινωνικές δεξιότητες και τεχνικές τους,

- **αφετέρου** να βελτιώσουν τη διδασκαλία τους, παρατηρώντας - σχολιάζοντας κριτικά τις μικροδιδασκαλίες των συναδέλφων τους.

Θεωρητικά η μικροδιδασκαλία,

στηρίχθηκε στις παραδοχές ότι μαθαίνουμε από

➤ τον **αναστοχασμό** της δικής μας διδακτικής δραστηριότητας,

➤ τη **λειτουργία μας** ως εκπαιδευομένων, ενώ μας διδάσκουν άλλοι,

➤ την **ανάλυση** και **συζήτηση** αυτών των διαφορετικών εμπειριών

(Allen & Ryan, 1966) .

Με μία έννοια η μικροδιδασκαλία είναι, μορφή σύντομης «**μαθητείας**», που σκοπό έχει να εξοικειώσει τον εκπαιδευόμενο:

- ✓ με ποικίλες διδακτικές δραστηριότητες,
- ✓ με διδακτικές δεξιότητες και
- ✓ με διάφορα διδακτικά προβλήματα ώστε να βελτιώσει τη διδασκαλία του.

Με τη δική του άσκηση αλλά και με την παρακολούθηση των μικροδιδασκαλιών των συναδέλφων του βοηθιέται να γνωρίσει τα αδύνατα σημεία του και να τα βελτιώσει, αλλά και να βασιστεί στα δυνατά του σημεία και να τα επεκτείνει.

- Στην Ελλάδα, **μικροδιδασκαλία** εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στη Σχολή ΣΕΛΕΤΕ (σημερινή ΑΣΠΑΙΤΕ) το 1973, στο πλαίσιο τα Πρακτικής Άσκησης των σπουδαστών της.
- Αργότερα, εντάχθηκε ως μέρος της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών σε αρκετά τμήματα των ΑΕΙ, ιδιαίτερα στα Παιδαγωγικά Τμήματα.
- Το 1999, ιδρύθηκε το πρώτο εργαστήριο Μικροδιδασκαλίας στο Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής και σε άλλα τμήματα του ΑΠΘ.
- Η μικροδιδασκαλία εφαρμόστηκε και στην εκπαίδευση 10.000 εκπαιδευτών ενηλίκων του ΕΚΕΠΙΣ.

Στη μικροδιδασκαλία,

Έμφαση δίνεται στο,

πώς διδάσκεται κάτι, δηλαδή το κέντρο βάρους είναι η απόκτηση ή/και βελτίωση των **διδακτικών δεξιοτήτων,**

Βασικός σκοπός,

δεν είναι μια «συμπυκνωμένη» ή σε γρήγορο ρυθμό διδασκαλία που προσπαθεί να καλύψει ύλη μιας ολόκληρης ενότητας,

Είναι χαρακτηριστικό ότι,

το πιο συνηθισμένο λάθος στις μικροδιδασκαλίες είναι η προσπάθεια να «χωρέσουν» έναν μεγάλο όγκο γνώσεων ή δεξιοτήτων σε πολύ σύντομο χρόνο.

Οι μικροδιδασκαλίες,
αναπτύχθηκαν στις αρχές με μέσα της δεκαετίας του
1960 από τον Dwight Allen και τους συνεργάτες του
στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για Εκπαιδευτές του
Stanford.

Το μοντέλο του Stanford,
δίνει έμφαση στην προσέγγιση:
«δίδαξε, κάνε ανασκόπηση, σκέψου και, ξαναδίδαξε»
χρησιμοποιώντας παιδιά του δημοτικού ως ακροατές.

Το μοντέλο προσαρμόστηκε,
για διδασκαλία σε κολέγια και πανεπιστήμια

Βασικές αρχές της μικροδιδασκαλίας

- **Αποτελεί,**
πραγματική διδασκαλία
- **Πραγματοποιείται,**
σε ελεγχόμενο εκπαιδευτικό περιβάλλον.
- **Στοχεύει,**
στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, με συγκριμένους και ελεγχόμενους τρόπους
- **Δίνει έμφαση,**
στις διδακτικές δεξιότητες, που πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε εκπαιδευτικής ομάδας
- **Επιτρέπει,**
την ανατροφοδότηση και βελτίωση του εκπαιδευτή αλλά και των συμμετεχόντων
- **Πρωθεί,**
τη σκέψη για όλους όσους συμμετέχουν στις διδακτικές προσεγγίσεις μέσα από την εποικοδομητική (κι όχι κριτική και αξιολογική) αξιολόγηση.

Τα μέρη μιας μικροδιδασκαλίας

Η μικροδιδασκαλία,

- αποτελεί μια προσομοίωση, μια εκπαιδευτική εργαστηριακή διαδικασία και άσκηση,
- πρέπει να σχεδιαστεί προσεχτικά, συνήθως με τη χρήση ενός *Σχεδίου Μαθήματος*, ώστε αφενός να μην ξεφύγει από τα όρια και τους περιορισμούς μιας μικροδιδασκαλίας και αφετέρου να απαντά στις ανάγκες της συγκριμένης ομάδας στην οποία απευθύνεται.
- στον σχεδιασμό της, ορίζονται και περιγράφονται όλα όσα θα γίνουν κατά τη διάρκεια της μικροδιδασκαλίας.

Κατά την υλοποίησή της,

ο εκπαιδευτικός καλείται μέσα σε μια εκπαιδευτική κατάσταση απλοποιημένη, ελεγχόμενη αλλά καθόλα πραγματική, να υλοποιήσει μιας μικρής διάρκειας διδασκαλία, κατά την οποία διδάσκει για 15 περίπου λεπτά, σε μια ολιγομελή ομάδα (συνήθως τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους, όλους μαζί ή σε μικρές ομάδες).

Η ύλη διδασκαλίας,

πρέπει να αποτελεί φυσική συνέχεια στην αλληλουχία όλης της διδακτικής ύλης στην οποία εντάσσεται η μικροδιδασκαλία, αλλά στην περίπτωση μιας μικροδιδασκαλίας είναι πολύ περιορισμένη και χρειάζεται να περιγράφεται με ξεκάθαρο τρόπο.

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι,

πρέπει να περιγράφονται με απόλυτη ακρίβεια και να ταξινομούνται στα τρία επίπεδα:

γνώσεων / δεξιοτήτων / στάσεων

δεν είναι απαραίτητο να υπάρχουν και τα τρία επίπεδα στόχων σε μια μόνον μικροδιδασκαλία – μάλιστα κάτι τέτοιο συχνά είναι πρακτικά πολύ δύσκολο.

Στη μικροδιδασκαλία,

επιλέγονται μία ή δύο (το πολύ) δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν (συνήθως ο πολύ περιορισμένος χρόνος δεν επιτρέπει περισσότερες)

αναφέρονται, επίσης, οι τεχνικές εκπαίδευσης που θα χρησιμοποιηθούν και ο εκτιμώμενος για την υλοποίησή τους χρόνος, καθώς και τα τεχνικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν.

Κάθε μικροδιδασκαλία,

περιέχει το στοιχείο της αξιολόγησης, που οδηγεί σε ανατροφοδότηση κι επανεκτίμηση του αρχικού σχεδιασμού. Δηλαδή, αφού σχεδιαστεί προσεχτικά μια μικροδιδασκαλία, πρέπει στη συνέχεια να πραγματοποιηθεί και τέλος, να αξιολογηθεί.

Η αξιολόγηση,

είναι πολύ σημαντική γιατί επιτρέπει στον εκπαιδευτικό

να δει και εμβαθύνει στο τι πήγε καλά και τι όχι και κυρίως στο τι θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά, ώστε στο μέλλον, σε επόμενη διδασκαλία να πάει, ίσως, καλύτερα.

Το πώς θα γίνει η αξιολόγηση,

έχει προβλεφθεί και περιγραφτεί από τον Συντονιστή/Επόπτη της μικροδιδασκαλίας και εξαρτάται από το πλαίσιο στο οποίο υλοποιείται η μικροδιδασκαλία.

Η διαδικασία αξιολόγησης μικροδιδασκαλίας,

γίνεται είτε από την ομάδα των εκπαιδευόμενων και τον Συντονιστή /Επόπτη (όλους μαζί ή χωριστά), και συχνά βασίζεται και στην αυτοαξιολόγηση του ίδιου του εκπαιδευτή.

Στην αξιολόγηση,

βοηθά η βιντεοσκόπηση της μικροδιδασκαλίας και στη συνέχεια, η μελέτη της, ώστε να εντοπίζονται με σιγουριά τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της διδασκαλίας που έγινε.

Ο εκπαιδευτικός παρατηρώντας τη δική του προσπάθεια αντιλαμβάνεται το πόσο σημαντικά είναι θέματα όπως η οργάνωση του μαθήματος, η ανάπτυξη των εννοιών, η στοχοθέτηση και η ακρίβεια του περιεχομένου, η διάρκεια των δραστηριοτήτων, ή η ποιότητα της ανατροφοδότησης.

Παράλληλα, μελετώντας τη βιντεοταινία αξιολογούνται επιπλέον στοιχεία, όπως οι κινήσεις και η στάση του σώματος, οι κινήσεις των χεριών, οι εκφράσεις του προσώπου, ο τόνος της φωνής κ.ο.κ.

Άρα,

*οι τρεις βασικές φάσεις
κάθε μικροδιδασκαλίας
είναι:*

- σχεδιασμός,
- υλοποίηση
- αξιολόγηση.

Βήματα της μικροδιδασκαλίας

Πριν από τη μικροδιδασκαλία,

➤ Ο εκπαιδευτικός,

σχεδιάζει ένα δεκαπεντάλεπτο μάθημα σε θέμα το οποίο στην συνέχεια μπορεί να αναπτυχθεί σε πλήρες μάθημα 45 λεπτών, το οποίο εντάσσεται σε μια ευρύτερη θεματική ενότητα, ενός κεφαλαίου, ενός βιβλίου μιας τάξης στοιχεία που αναφέρει.

Ο σχεδιασμός (Σχέδιο Μαθήματος) περιλαμβάνει:

- τον **τίτλο** του μικρο-μαθήματος,
- τη **θεματική ενότητα** στην οποία εντάσσεται
- την **Εισαγωγή** και το **Εκπαιδευτικό Συμβόλαιο** που κάνει ο εκπαιδευτικός με την ομάδα του,
- τη **σύνδεση** του περιεχομένου της μικροδιδασκαλίας με τη συνολική διδακτική ύλη,

➤ Στη συνέχεια **σχεδιάζονται και περιγράφονται:**

- οι **εκπαιδευτικοί στόχοι**, στα τρία επίπεδα των **γνώσεων/ δεξιοτήτων/ στάσεων**
- οι **δραστηριότητες** που θα γίνουν,
- οι **εκπαιδευτικές τεχνικές** που έχει επιλέξει ο εκπαιδευτής
- τα **μέσα και το υλικό** που θα χρησιμοποιηθούν
- η **σύνδεση με τα επόμενα** και το «**κλείσιμο**»,
- η **χρονική κατανομή** των μερών της μικροδιδασκαλίας

➤ Τέλος, με τον **σχεδιασμό ορίζεται και ο τρόπος αξιολόγησης** που θα χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός για να ελέγξει αν οι εκπαιδευτικοί στόχοι που είχε θέσει, τελικά επετεύχθησαν.

Στη διάρκεια της μικροδιδασκαλίας:

- μετά την κατάρτιση του Σχεδίου του Μαθήματος, ο εκπαιδευτικός διδάσκει με βάση τον σχεδιασμό του για 15 λεπτά μπροστά στους συναδέλφους του και το μάθημα βιντεοσκοπείται.**
- οι συνάδελφοι έχουν τον ρόλο των εκπαιδευομένων και δίνουν ανατροφοδότηση με βάση ορισμένα κριτήρια που έχουν τεθεί από τον Συντονιστή / Επόπτη.**
- η μικροδιδασκαλία κλείνει.**

Μετά τη Μικροδιδασκαλία

- ✓ Ο εκπαιδευτικός ξαναβλέπει τη μικροδιδασκαλία του.
- ✓ Μελετώντας τη βιντεοταινία αξιολογεί τις κινήσεις και τη στάση του σώματος, τις κινήσεις των χεριών, τις εκφράσεις του προσώπου.
- ✓ Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ξαναδεί με κριτική ματιά θέματα, όπως η οργάνωση του μαθήματος, η ανάπτυξη των εννοιών και η ακρίβεια του περιεχομένου, η χρήση των συμμετοχικών τεχνικών και η ποιότητα των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που επέλεξε, η χρήση του χρόνου, κτλ κι έτσι, μπορεί να κάνει και την προσωπική του αυτό-κριτική.

- ✓ Καταθέτει τη δική του αυτό-αξιολόγηση
- ✓ Αν υπάρχει χρόνος, ο εκπαιδευτικός, η ομάδα των εκπαιδευόμενων και ο Συντονιστής / Επόπτης συζητούν για 5' για μικροδιδασκαλία με βάση τα κριτήρια εκτίμησης που έχουν τεθεί στη φάση του σχεδιασμού, με σκοπό να δοθεί μια ουσιαστική ανατροφοδότηση στον εκπαιδευτικό, δίνοντας έμφαση στην ενίσχυση όσων πήγαν καλά και ενθαρρύνοντάς τον σε θετικές αλλαγές.

Τα πλεονεκτήματα από την αξιολόγηση της Μικροδιδασκαλίας

Τα πλεονεκτήματα αυτής της προσέγγισης είναι ότι ο νέος εκπαιδευτής λαμβάνει σημαντική ανατροφοδότηση για διάφορες πλευρές της διδασκαλίας.

Έχει, επίσης, την ευκαιρία να κάνει αυτό-αξιολόγηση, γιατί μετά τη μικροδιδασκαλία, μπορεί να αξιολογήσει τι πήγε καλά στη διδασκαλία του και τι όχι, πράγματα τα οποία του άρεσαν και θα ήθελε να υιοθετήσει, τι θα ήθελε να αλλάξει ή να κάνει με διαφορετικό τρόπο, κτλ.

Ορισμένες ενδεικτικές ενότητες στις οποίες μπορεί να εστιάσει μια αυτό-αξιολόγηση είναι οι παρακάτω:

Περιεχόμενο:

Ήταν κατανοητό, σαφές και κατάλληλο για την συγκεκριμένη ομάδα, τη θεματική ενότητα και το επιλεγμένο μικρο-μάθημα;
Οι εκπαιδευτικοί στόχοι που έθεσα ήταν ρεαλιστικοί; Τελικά επετεύχθησαν;

Οργάνωση:

Έκανα επαρκή προετοιμασία και πρόβλεψη για τα πρακτικά ζητήματα (πχ χώρος, μέσα, υλικά, συνθήκες κτλ);
Μπόρεσα να τηρήσω τους χρόνους;

Εκπαιδευτική προσέγγιση:

Χρησιμοποίησα δημιουργικές δραστηριότητες και συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές;
Έκανα καλή επιλογή και χρήση του υποστηρικτικού υλικού;
Κατάφερα να ενεργοποιήσω την ομάδα μου;

Ομιλία:

Πώς κρίνω τον τόνο της φωνής μου ως προς τη σωστή ταχύτητα, ένταση, καθαρότητα κτλ;

Ήμουν σαφής στις οδηγίες και τις εξηγήσεις που έδωσα;

Χρησιμοποίησα κατάλληλες για την ομάδα εκφράσεις, λεξιλόγιο, όρους κτλ;

Τρόπος παρουσίασης:

Είχα άνεση, έκανα κατάλληλες κινήσεις, διατήρησα βλεματική επαφή με το ακροατήριο;

Τι εικόνα έδινε η «γλώσσα του σώματός» μου;

Αλληλεπίδραση με την ομάδα:

Κατάφερα να αλληλεπιδράσω με την ομάδα μου;

Πώς ανταποκρίθηκα σε τυχόν ερωτήσεις;

Χρησιμοποίησα χιούμορ;

Υιοθέτησα αυταρχική και «δασκαλίστικη» στάση;

Ενδεικτική κατανομή χρόνου,

σε μια 15'λεπτη Μικροδιδασκαλία

- Εισαγωγή -σκοπός- σύνδεση (10%) 1,5'
- Υλοποίηση (70%) 10,5'
- Αξιολόγηση (10%) 1,5'
- Κλείσιμο σύνδεση με τα επόμενα (10%) 1,5'